

AMICUL ȘCOALEI

Revistă pedagogică — culturală — socială.
Organul oficial al Revizoratelor și Comitetelor Școlare din județele
Alba și Cluj.

Apare săptămânal cu excepția lunilor Iulie—August
UN NUMĂR 3 Lei.

DIRECTOR : MARIAN SASU.

REDACTOR : ȘTEFAN TĂTARU

COLABORATORI :

I. Aldea, Ieș. Ciungan, T. Cocișiu, Tr. Brătoliu, I. Breazu, I. Dobre,
A. Duvlea, P. Petringenar, A. Popa, Ch. Popescu, R. Ionaș,
I. Sânmărtinean, I. Raica, V. Zdrenghia, V. F. Călugăru, P. Țurcan.

ABONAMENT : 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitetele școlare și
partic. 180 lei. — Redacția și Administrația : Revizoratul școlar județean — Cluj.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sărbătoarea Ardealului

Ziua de 1 Decembrie este și trebuie să fie marea sărbătoare națională a Ardealului. Neamul Românesc de dincoace de Carpați, în cursul alor optsprezece veacuri de existență pe aceste plaiuri frumoase, n'a avut o zi de bucurie și veselie mai mare decât ziua de 1 Decembrie 1918, când s'a făcut unirea pe vecie a Ardealului cu patria mamă: ROMÂNIA.

Au dorit veacuri dearânduri această unire atât Românii de dincoace cât și cei de dincolo de Carpați, fiindcă această unire era nu numai *legitimă*, ci și foarte *firească*, neputând ca acest Neam Românesc, care e atât de numeros și cu atâtea merite câștigate pentru *creștinătate* și *civilizație* să rămână *împrăștiat* și *subjugat* între hotarele mai multor împărății streine...

Mare a fost bucuria tuturor, când s'a înfăptuit unirea cea mare dela 1 Decembrie 1918. Bucuria aceasta n'a încetat și nu va înceta niciodată. Românii *conștienți* și *patrioți* în toate timpurile, vor aduce mulțumită Providenței dăvine și vor preamări pe toți aceia, cari au contribuit la înfăptuirea marelui act al unirii tuturor Românilor.

Acești Români patrioți, nu vor lua nici astăzi în considerație divergențele și animozitățile *politice* și *confesionale*, cari din durere s'au deslănțuit în sânul neamului nostru de dincoace și de dincolo de Carpați.

Ei vor prăznui, cu adevărată evlavie creștinească și însuflețire cetățenească marele act, săvârșit acum doisprezece ani, în memorabila zi de 1 Decembrie.

Fără doar și poate, învățătorii și învățătoarele noastre trebuie să aranjeze și execute cu elevii lor și fără ordin prealabil programul festivităților, privitoare la aniversarea zilei de 1 Decembrie 1918. Învățătorii sunt pionierii culturii noastre naționale dela sate. Lor le incumbă marele rol de a fi sentinelele treze și neadormite în postul lor de veghe, *îngrijind ca focul sacru al iubirii de neam și țară să nu se stingă niciodată în inimile acestora cari stau sub directa lor conducere.*

Și ce prilej mai potrivit li se îmbie pentru evocarea faptelor și virtuțile străbune, decât această măreață zi de 1 Decembrie 1918. Să nu pierdeți deci prilejul dlor învățători și învățătoare și să vă arătați vrednici de numele ce purtați și încrederea pe care și-a pus-o neamul în patriotismul și destoinicia voastră.

MARIAN SASU.

Reînvierea cercurilor culturale.

Cu decenii în urmă, învățătorimea din Vechiul Regat, în lupta dusă pentru ridicarea țărănimii, a început aceste frumoase întruniri de propagandă culturală, pe care marele și înțeleghătorul Spiru C. Haret, le-a legiferat apoi pentru întreaga țară.

Rezultatul lor binefăcător — atât dincolo, cât și dincoace de Carpați, după ce au fost susținute și aici, — a fost și este de necontestat.

Pentru un timp, și din motive nejustificate, ele au fost suprimate.

Asociația noastră, însă, a ridicat un protest energic, atât în Congresele regionale, cât mai ales în cel dela București, pentru ca pe viitor, ele să nu mai fie socotite ca ceva temporal, ci să fie decretate pentru totdeauna.

Astăzi, când ne găsim în fața reîncepterii acestei activități întrerupte, cuvîne-se a ne gândi puțin asupra felului prin care, ele, să corespundă și mai mult împrejurărilor culturale, reale, actuale.

Ne este binecunoscută starea în care a fost școala românească pe aceste plaiuri, înainte de războiul mondial, și o putem ușor compara cu cea de azi, pentru ca pornind apoi dela concluzie, să ne stabilim noul program de muncă.

Românașii noștri — agricultorii ca și ceilalți meseriași ai satelor — erau uniți în toate cugetele și acțiunile lor cu conducătorii lor intelectuali, cu preotul și învățătorul. Nimic nu făceau fără a trece pragul acestora, pentru a le cere sfatul. În bucuria

ca și în necazuri erau toți una!

Apoi biserica și școala — mama și fiica — erau întreținute numai prin subvențiile lor. Și-mi pun întrebarea, dacă (în majoritatea cazurilor), nu purtau mai mult interes, dacă nu puneau mai mult suflet, atunci când era vorba de aceste sfinte locașuri de credință și lumină?!

— Motive?

— Sunt multe!

Privită viața poporului nostru dela războiu încoace, pretutindeni se constată o mare decădere morală și de moravuri, ce-a pătruns așa de ușor și rapid, încât trebuie să ne gândim cu îngrijorare la ziua de mâine.

Ne întrebăm: ce s'ar fi putut realiza până azi, dacă ar fi pătruns gândurile și exemplul cel bun tot așa de rapid!?

Și, dacă astăzi, nici preot, nici învățător, nici oficialitatea nu-i mai pot uni în priviri și acțiuni, nu poartă vina, în întregime, (ei) poporul, ci acei ce l-au adus în această situație! Sunt de vină acei ce au început a cutreera satele, aruncând discordia, minciuna, intrigile pentru a cerși un bun de care poporul nu s'a știut folosi: pentru a-i cerși votul!

Acei propagandiști ai cluburilor politice, nu s'au mulțumit a momi poporul prin țuică și bani, ci au adresat cuvinte aspre contra preotului și învățătorului, pentru a produce vrajbă între turmă și păstori, putând astfel mai ușor rupe buna înțelegere.

Ei sunt acei cari după războiu au venit să cerșească acel bun, râvnind prin aceasta la situații înalte, fără a avea răspunderea cuvenită, fără a fi conștii dacă merită sau nu acele situații!

Iar când trecând pragul intelectualilor satelor, și văzând că aceștia nu se lasă ademeniți de amăgirile lor, că ei nu înțeleg a se lăsa tăriți în acea scârbă de club, erau spionați și persecutați, ba chiar și defaimați de către acei agenți de propagandă!

O întrebare: Care a fost propaganda culturală ce-au dus-o politicienii — de toate culorile — la sate?

— Injurăturile, vrajba, vorbele urâte, strigate la adresa adversarului.

O, câte palate culturale nu s'ar fi putut ridica cu bani risipiți pentru acele înjositoare feluri de propagandă, și câte lucruri frumoase, bune și folositoare nu s'ar fi putut scrie pe acele pagini de ziare, pline de intrigi, calomnii și injurături pe care dacă și-ar fi adus aminte ca buni români ce trebuiau să fie, nu le-ar fi aruncat să otrăvească viața satelor!

Durere, însă continuă și azi, într'o măsură ceva mai redusă. Și vor continua atâta timp cât nu se va schimba metoda de propagandă, sau până când țaranii noștri nu vor putea să se lămurească odată, că toți procedează la fel!

Imi vine să afirm că de 12 ani dela unire s'au cheltuit mult

mai mulți bani pentru propaganda politică decât pentru cea culturală.

Ba din interes de câștig s'au mai deplasat și agenți culturali voiajori, ce ridicau diurne grase, sau în cel mai rău caz în urma acestor deplasări se credeau îndreptățiți la situații mai înalte în stat, că doar nu degeaba au: „interesul obștei pe buze“.

Noi știm, dar mai știe și elita românească, ca Dnii: S. Mehedinți, I. Simionescu, G. G. Antonescu, Gh. Mugur, Dna Izabela Sadoveanu ș. a. că ridicarea satelor nu se face prin aceste rare deplasări, ci se face printr'o muncă perseverentă, o muncă continuă, cu un program bine stabilit, și că această muncă o depun intelectualii satelor: învățătorii, preoții, etc..

Noi ne mândrim cu aceasta și facem chiar un apostolat din munca extrașcolară!

Ne mândrim mai ales, pentru că nebunia crescândă ce-o vedem la toți și la tot pasul — după situații înalte, după slujbe onorabile, ni-se pare că întradevăr suntem singurii ce facem apostolat în aceste zile grele. Până eri erau și preoții; azi mulți dintre ei nu mai sunt.

Noi vom continua și pe mai departe, și vom continua cu atât mai dârz, cu cât suntem singurii ce am rămas și vom rămâne idealiști!

Avem cel mai vast mediu de muncă, sau după dl. S. Mehedinți: „scena cea mai înaltă unde se poate ridica cineva la mare distincție, e satul“. Vom căuta deci a desfășura și pe mai departe un program bine stabilit, pentruca orice sămânță aruncată să-și de-a produsul ei.

Pentru aceasta, socot a accentua două lucruri: a) spiritul de inițiativă. să-l avem treaz și să-l nutrim mereu. Numai așa prin muncă intensă, cu programe variate și adaptate pentru fiecare sat, întocmite în urma unei anchete serioase, să se fixeze ședințele și programul cercurilor culturale pe anul întreg. El să fie o realitate!

Să se țină seamă pentru fiecare comună de propunerea învățătorului respectiv, care să știe bine necesitățile satului său și pe cât posibil să se realizeze.

b) Dorința de sacrificiu pentru binele public să ne stăpânească și pe mai departe, nutrindu-ne mereu idealismul, care ne-a caracterizat întotdeauna și ne va rămâne specific și pe mai departe.

Cu acest idealism, în lupta noastră culturală vom învinge piedecile și nemulțumirile, ne vom simți mulțumiți după fiecare mănunchiu de fapte, ba de multeori fericiți chiar!

Tot ce se face, să se facă din suflet, cu răspundere, cu bună-tate, cu sacrificiu și cu dragoste pentru ceea ce se face!

Sedintele acestor cercuri să fie cât mai active, cât mai pline de seriozitate, pentruca să nu apară un lucru împus, ci o dorință

vie de a ridica prin toate mijloacele acest neam și această țară atât de dragi nouă.

Curvintele noastre, faptele noastre, exemplul nostru să plece dela inimă, căci: „neamul omenesc se cultivă uman în esența lui — spunea Pestalozzi — numai dela inimă la inimă“. Aceasta e taina progresului nostru!

Aghăreșu, 1930.

VASILE F CĂLUGĂRU.

O oră.

Școala activă, acea adiere înviorătoare care începe să purifice atmosfera îmbăxită de somn și plictiseală a claselor noastre lăsând în urmă-i voioșie și dor de muncă, utilizează toate mijloacele care favorizează formarea în bine a copiilor. Aceasta școală a rezervat un loc de frunte povestirilor și lecturilor, bazată pe influența puternică ce o au ele asupra sufletului copilăresc. Or chiar caracterele sunt în mare parte produsul impresiilor adânci primite în decursul vieții când persoana era maleabilă. Și nimic nu-i impresionează pe copii mai profund ca poveștile. De aceea numai bucura ne poate campania dusă de sinceri prieteni ai copiilor pentru introducerea orei săptămânale de povestiri în școala primară; cererea aceasta figurează și în moțiunea votată în congresul profesorilor secundari de pedagogie ținut la Cluj în luna Septembrie, ceea ce însemnează că problema a fost studiată suficient și nu trebuie să se mai întârzie cu soluționarea ei.

În paginile acestei reviste a mai fost vorba de povestiri, iar neobosiții luptători pentru împământenirea școlii active la noi au arătat cu prisosință rolul lor educativ.

Practica acestei ore e cât se poate de ușoară. Eu am încercat întâi prin povestiri să-i fac pe copii să fie prezenți toți la școală pe ora începerii lecțiilor. Le-am spus numai că în fiecare zi la opt le voi citi o povestire și cei cari vor lipsi nu vor mai auzi-o. Știam că motivele întârzierii erau meserioase căci „prânzul“ era invocat regulat, ori „am ajutat mamei“, etc., lucruri peste care se putea trece foarte ușor. Rezultatul a fost bun căci nici nu mai era nevoie de clopoțel și pe toți îi vedeam când intram în clasă la locurile lor; pe lângă asta dispăruse hărmălaia așezării în bănci. Cu ajutorul unei colecții de povestiri sau a unei povestiri mai lungi — citită fragmentar — scăpasem de scârțâitul supărător al ușii și de întreruperile atât de păgubitoare lecțiilor. Lucrul e mai ușor pentru cine are darul să le spună liber povestirea căci asta impresionează mai mult.

Dacă am văzut că elevii țin așa de mult la povestiri am fixat o oră Joia după amiază și le-am spus să vie la școală căci atunci

le voi citi numai povești, dar să vie numai cari *vreau* căci ora aceasta nu e obligatorie pentru nimeni. Nu credeam să pot face mare ispravă căci știam cu câtă nerăbdare așteptau ei jumătatea aceea de zi de vacanță și-mi închipuiam cât de greu le va veni să o sacrifice. Spre surprinderea mea văzui c'au venit aproape toți copiii și — lucru care m'a mirat peste măsură — nu lipsea nici unul dintre elevii slabi. Le-am citit întâi eu, apoi i-am pus pe ei să povestească. Dela a doua oră nu mai lipsea nimeni — cei absenți rândul trecut fuseseră reținuți de părinți — care de care voiau să povestească, până când și cei mai puțin îndrăzneți aveau ceva de spus. Am rămas uimit de mulțimea basmelor care circulau prin satul nostru — în mare parte erau basme pe care nu le mai auzisem — apoi povestiri în legătură cu diferite numiri de locuri din și afară de sat — auzite probabil dela părinți, bunici, sau alte persoane din apropierea lor. Dela a treia oră am lăsat povestirile în seama lor, eu ocupându-mă de lecturi în legătură cu lecțiile predate, ori căutând să îndreptez unele obiceiuri rele ale lor prin povestiri potrivite. Ca să fac mai atrăgătoare această oră, le arătam vederi din țară, ori din alte țări — copiii iubesc mult ilustrațiile — luasem o revistă copilărească pe care le-o citeam și le arătam ilustrațiile; apoi știri și articole potrivite din gazete.

La câteva săptămâni am observat că s'a produs în ei o schimbare. Deveniseră îndrăzneți cu mine, răspundeau fără sfială, când le spuneam ceva ascultau cu mare atenție, cunoștințele predate le asimilau ușor și în clasă domnea o disciplină admirabilă.

Ora săptămânală de povestiri și lectură este auxiliar prețios al educației. Ea constituie un exercițiu excelent al memoriei căci copiii se silesc să păstreze în minte povestirile auzite ca să le spună la școală și cele auzite la școală să le spună într'alte locuri. Imaginația lor vivace are iarăși hrana potrivită. Din povestirea spusă lasă apoi să se vadă firea, preferințele și preocupările lor, putându-se întrezări și ceva din individualitatea lor. La redarea povestirii sunt nevoiți să contribuie și ei exercitându-și limba, îmbogățindu-și vocabularul, ajungând să se exprime corect și ușor. Vorbind în fața colegilor își vor câștiga de timpuriu prezența de spirit atât de necesară omului în viață.

Ora de lectură aduce învățământului servicii considerabile, cu ajutorul lecturilor, cunoștințele predate vor fi interesante, plăcute, ușor și temeinic asimilate. Văzând apoi copiii lucrurile frumoase din cărți, reviste și gazete, le vor ceti, le vor îndrăgi și nu se vor despărți de ele nici după absolvirea școalei, iar gustul de citit îi va face să le cumpere și poporul nostru va merge cu pași mai repezi spre nivelul cultural pe care îl visăm. Citirea gazetelor și revistelor ar aduce și o frumoasă contribuție la unificarea suflărească a neamului.

Depe urma acestei ore ar câștiga mult și învățătorul. Vă-

zându-l copiii cât muncește pentru ei, cum se silește să le arate tot lucruri frumoase, îl vor stima, se vor apropia de el cu încredere, îl vor iubi și, în clasă, dorul de muncă și veselia, va înviora toate fețele.

Ora de povestiri și lecturi ar trebui să se introducă oficial în toate școlile. Comitetul școlar se va îngriji de materialul necesar: câteva cărți: — de altfel nu cred să mai fie școală fără bibliotecă — să aboneze o revistă de copii din cele mai bogate și o gazetă populară ori, după împrejurări, una potrivită. Rezultatul va echivala aproape cu cel al tuturor celorlalte ore săptămânale.

Să se aibe însă în vedere că în școala primară trebuie să i se dea întâietate copilăriei. Și în fața porților care închid împărăția lui Făt-frumos, a zânelor și smeilor — atât de cunoscuți nouă din serile de iarnă ale copilăriei, cu foc în vatră și glas dulce povestind — sufletul copilăresc se va opri mereu, își va lăsa toată sburdălnicia și va căuta cu nerăbdare pe omul care să le deschidă. Dincolo de porți e o lume în care imaginația svăpăiată și curiozitatea neastâmpărată află toate elementele pe care neastâmpărul lor le caută neîncetat. Sub influența basmului, imaginația copiilor ia parte activă la toate peripețiile eroilor, atenția le e încordată și pe nesimțite, firesc, se amestecă în vălmășagul povestirii. Căci din toate vârstele, în copilărie e cea mai mică deosebire între basm și viață. Viața și basmul au acelaș farmec, în albia timpului se scurg aproape contopite și nesfârșita variație de culori, de lumini, de ființe, răsare în ochii copilăriei îmbrăcată în poezia fanteziei lor, anume creată par'că să-i încante.

În copilărie omul se conduce după cea mai înțeleaptă filozofie: primește viața așa cum e, urmărește cu interes desfășurarea ei și în toate manifestările-i află un miracol, o bucurie. Să-i lăsăm să se bucure de ea, iar sufletului lor dornic de a cuprinde tot mai mult să-i deschidem porțile să intrăm cu ei în împărăția basmelor, să-i facem să nu simtă mecazurile vârstei lor. Vor crește și ei mari și atunci vor avea destul, parte de ele.

Ciugudiul de Jos, 1930.

ROMUL IONAȘ.

Compunerile în școala primară în senzul școlii active

Compunerile pe baza memoriei.

— Continuare —

Pentru compunerile luate din viață norma este: Ele trebuie făcute, până când cele trăite sunt încă vii, proaspete în mintea elevului; așadar momentan după cele trăite experimentate.

A compune însă numai despre întâmplările recente, ar însemna să epuizăm, mai curând sau mai târziu materialul de compuneri, deaceia trebuie să apelăm și la întâmplări mai

vechi, la memorie. Am putea zice, că compunerea făcută din memorie este o parte din compunerea făcută pe baza experienței din trecutul îndepărtat.

Astfel de compuneri ar face copiii bucuroși și acasă, totuși e mai bine să ne ferim de ele, căci intervenția părinților, mai ales la orașe, mai mult ar strica. Părinții vor dicta copiilor lor propozițiuni strășnice, neavând ei ideie de felul cum scrie și vorbește copilul. Chiar și unii învățători țin să se facă negreșit compuneri, cari nu cadrează, cu felul de gândire al copilului.

Iată după Linke o compunere, care arată amestecul învățătorului în ea:

„Cerule este acoperit cu nori negri. Animalele se retrag, fiecare, în culcușurile lor. Se aude rostogolitul durdetului, iar fulgerile se coboară până jos pe pământ. Acum furtuna trece iar ploaia înviorează pământul“.

Iată după Linke acum o compunere liberă, fără amestecul învățătorului:

„Când am venit ieri de pe stradă, fereastra noastră se sgârlănă așa de tare. Atunci mama a zis: Șhani, închide fereastra, că vine furtună. Eu îndată am alergat și am închis-o. Și am văzut cum d-na Eder strângea albiturile de pe funie“.

Sunt mulți colegi, cari vor afla că compunerea dintâiu e mai de valoare decât a doua. Adică prima în care e multă minciună, scrisă cu ajutorul învățătorului, să fie mai de valoare decât a doua, unde copilul și-a pus sufletul și a scris un adevăr?

Cea dintâiu e ținută în termeni generali, adică s'a scris ce nu s'a văzut, iar a doua, care s'a văzut și simțit de către elev, să nu fie bună?

Cred că nici nu se mai poate discuta despre așa ceva, mai ales în clasele III—V, cel mult în clasele VI—VII se poate vorbi de așa ceva.

A da, iarăș, o compunere, care să cuprindă ceva general d. e. „Primăvara“ e greșit. Scharrelmann dă această compunere în felul următor:

Primăvara pe stradă.

Primăvara la școală.

Primăvara în zi de Duminecă.

Primăvara pe câmp.

Primăvara pe piață, etc. etc.

Compuneri după memorie sunt nenumărate. Voiu arăta aici câteva:

Când m'am dus mai întâiu la școală.

Când eram mic.

Când am făcut un om de zăpadă.

Când mergeam la scaldă.

Ce ne jucam vara?

Cum se îmbracă oamenii vara.

Ce lucrează tâmplarul.

Ce lucrează zidarul.
 Ce lucrează fierarul.
 Ce lucrez eu acasă, etc. etc.

Toate aceste teme vor fi de foarte puțină valoare, dacă elevul nu va fi participat însuși la ele, nu le va fi văzut și trăit.

Compuneri în legătură cu cititul și cu chipurile.

Conversațiunile, dintre învățător și elevi dau acestor din urmă ocazia de a da peste multe subiecte de propuneri. Din piezele de citire se desprind deasemenea o sumedenie de subiecte. Un exemplu de felul cum trebuie notat de către învățător un astfel de subiect: o pieză începe așa: „Mama și tata s'au dus de acasă, pe câmp. Servitoarea noastră încă e acolo. Suntem numai noi acasă. Acum noi suntem stăpânii casei“. (Învățătorul își va însemna titlul compunerii, care se desprinde de aci: „Singuri acasă“).

Aceste teme sunt cele mai de valoare, deoarece sunt date de clasă, nu de învățător. O nereușire a unei astfel de compuneri este aproape esclusă.

În felul acesta se trezește interesul pentru tot ce-l privește.

Din piezele de citire pentru aceste clase se desprind o sumedenie de compuneri, peste cari învățătorul nu va trece cu vederea, ci și le va nota sănguincios.

Se vor utiliza aceste subiecte de compuneri numai în ora de compunere? Nu, ci ele se vor utiliza și în ocupațiunile indirecte de limba română.

A da veșnic copieri din carte este total greșit.

Chiar și din piezele cu conținut mai abstract, vom găsi teme de compuneri. D. e. din pieza: „Aerisirea“ se pot desprinde următoarele:

Ștergerea prafului.
 Curățitul odăilor.
 Oleierea, etc. etc.

Compuneri din fantazie.

În aceste clase, III—V, vor ocupa un loc de frunte și compunerile din fantazie. Se va obiecționa: Aceste compuneri duc la minciuni. Acestora le răspundem să nu uite un lucru: prozatorul și poetul nu sunt mincinoși. Mai îndată ducea la minciună școala veche, care constrângea pe elevi să spună vorbe frumoase despre lucruri indiferente și să simuleze interes pentru ele.

Câteva exemple pentru compunerile din fantazie:

Învățătorul începe: „Un băiat mic era singur acasă și se juca cu chibrituri“, apoi da curs liber elevilor să facă compunerea. Cele ce vor urma nu sunt minciuna, cu fantazie. Cred că e deosebire între aceste două.

„Petru vrea să prindă un pește. Se apleacă prea mult și pierzându-și echilibrul, cade în apă. El striga: „Ajutor, ajutor“ — Copiii vor continua.

„Un șoricel iese noaptea din gaură“. Ce va fi pățit? sau: ce a văzut prin casă?

„Ieri am tăiat porcul. Astănoapte pisica noastră n'a fost acasă. Unde o fi fost?“

Linke a făcut încercări, de a compune cu copiii săi chiar poezii. Se înțelege că a căutat momentul cel mai prielnic, pornind dela sărbătorile „Crăciunului“, cari sunt, pentru toți copiii creștini de pe întreg globul pământului cel mai puternic imbold pentru așa ceva. A trecut apoi și la altele cu rezultat destul de frumos.

În ce privește corectarea, înainte de cea a învățătorului, va trebui ca elevul să-și facă singur corectarea. Va urma apoi corectarea lucrărilor de către elevi, schimbând unul cu altul caietele.

La acest fel de corectare s'ar putea obiecționa că nu se mai poate menține disciplina. Adecă ce se întâmplă? Cei doi copii, cari și-au schimbat caietele vor vorbi încet, arătându-și greșelile unul altuia, și noi să spunem atunci, că nu e disciplină?

Disciplina reiese din însăși natura obiectului de învățământ. Cred că în ora de matematică — ca să luăm un exemplu — e mai disciplină atunci, când din 40 elevi, 25 ridică degetul și spun chiar „eu, eu“, la rezolvirea unei probleme, decât atunci, când tac „cârc“ și-și zic în gând: Doamne de nu m'ar întreba!

Incheiere.

După ce în clasele III—V s'au făcut compuneri libere, cari au dat rezultate foarte frumoase, în clasele VI—VII ne vom întâlni dela început cu un fenomen ciudat:

Copiii, cari în amii trecuți lucrau așa de frumos, vor spune acum, spre mirarea dar și spre spaima învățătorului, că nu mai știu nimic. Și atunci vor veni aceia, cari sunt contra compunerilor libere și vor zice: „Vedeți, că vi s'a îmfundat. Ce mai vreți, iată copiii nu vreau să mai lucreze, probabil, pentru că nu știu.

Se înșeală aceștia!

Dacă se va întâmpla acest fenomen, el nu se întâmplă din altă cauză, ci numai, *pentru că elevul ar dori să se mai schimbe subiectele, să vie altceva nou.*

Oare nu se întâmplă cazul acesta și la aritmetică? Socotim tot cu probleme luate din viață și totuși se întâmplă, ca elevul dela o vreme se plictisește. Ne întoarcem la probleme pur numerice și îl înviorăm. Sau invers.

Dar la desemn? Se desemnează după natură (nu prea la noi!), până când elevul se plictisește și atunci îi prinde bine variația. „Variatio delectat“. Se întoarce bucuros iarăși la model.

La compuneri trebuie să ne folosim de inspirația elevului. Să nu obicinuim pe copil a scrie și când n'are ce scrie, căci l-am-

face mincinos, l-am face de teapa reporterilor și gazetarilor mărunți, cari și despre nimic scriu 5 pagini.

Numai șarlatanii știu tot și orișicând.

Dar despre compunerile claselor VI—VII, poate, cu altă ocaziune.

Alba-Iulia, 1930.

VASILE ZDRENGHEA.

Rolul școlii în mișcarea națională.

Pentru ca mișcarea națională să poată — abstracțiune — să se coboare pe terenul realității, trebuie condusă cu multă pricepere și pregătiri prealabile trebuie făcute într'un mod îndubitabil.

Spre a nu ne mărgini numai la manifestări platonice de simpatie, care dacă nu sunt serios susținute prin fapte, idealul unității naționale nu va deveni o realitate, suntem nevoiți a ne întoarce privirea către școală.

Cred că rolul școlii, (și când zic școală înțeleg învățătorii cari sunt sufletul școlii) este așa de mare încât fără el reușita nu prezintă garanții serioase. Învățătorul luminat și convins are putința de a face din școlarii săi, cetățeni buni, patrioți sinceri și capabili de sacrificii, după cum poate face niște sceptici reci la strigătele de disperare ale fraților noștri.

Învățătorului îi este dat ca din pasta moale și lesne accesibilă de orice formă, numită școlar, imprimând din ea ideile, aspirațiunile, simțemintele și idealul său propriu, să facă o ființă capabilă de a înțelege datoriile sale față de familie, de țară și de umanitate.

Un eminent publicist vorbind de cauzele cari au făcut pe Germani să câștige victoria dela 1870, constată că nici Bismark, nici Moltke n'au învins pe Francezi ci patriotismul învățătorilor Germani.

Intr'adevăr învățătorii convinși că realizarea ideii de unitate e singura soluție a măririi și fericirii țării, propagă această sublimă idee de pe catedră, o face să intre în inima școlarului și să formeze o parte integrantă din ființa lui, și cum școlarul de astăzi e cetățeanul de mâine, și deci soldatul și apărătorul țării în timp de războiu, înțelegem bine serviciul adus cauzei.

Toți știm cu cât curagiu și bărbăție se bate cetățeanul pătruns de dreptatea cauzei pentru care luptă, de ce sacrificiu e capabil, cu câtă abnegație suferă când știe că numai astfel va contribui la gloria și fericirea neamului său.

Numai atunci vor înțelege toți învățătorii frumoasa lor misiune în educațiunea poporului, când vor ști să arate de unde venim și unde trebuie să ajungem, atunci și numai atunci când

fiecare învățător, convins el mai înainte de vitalitatea, menirea și legitimele aspirațiuni ale neamului său, va ști să împlănte în inima școlarului, simțământul datoriei către școală, vom putea privi cu încredere în viitor.

Michelet și Quinet sunt profesorii cărora le datorim dacă nu educațiunea națională a patrioților noștri din trecuta generație, dar în tot cazul au știut inspira lui Rosseti, Brătenilor, Goleștilor sentimentul devotamentului și sacrificiul pentru emanciparea poporului din care aceștia făceau parte.

În mâinile noastre stă mărirea și mântuirea neamului nostru pe noi generațiile viitoare au să ne binecuvinteze sau să ne blesteme, după cum vom ști sau nu, să ne facem datoria.

Nouă ne impune, frumoasa sarcină de a pregăti și forma pe cetățenii României Mari și libere, compusă din toate elementele românismului răslețite acum de vitreaga soarte și cari gem și acum în mare parte sub jugul strein! Nouă istoria nepărtinitoare ne va reserva o pagină scrisă cu litere de aur, fiindcă noi suntem singurii în stare să creem patria și entusiaști și sinceri martiri desinteresati avem să facem din vis o realitate.

Cornești, 1930.

P. NĂDĂȘANU.

Poveste tristă.

I.

Se agită mereu chestia salariilor. Azi într'un chip mai umilitor decât eri, iar mâine vom cerși desigur cu mâinile întinse și capetele plecate; mai marilor zilei, o sporire de câțiva Lei.

Este o chestiune pe care eu n'o înțeleg de loc și rog pe unul din domnii care se tângue mereu, să-mi spună și mie dacă cerșim o pomană sau revendicăm un drept. În cazul întâiu i-aș face rugămintea să vorbească în numele Domniei-Sale și nu a învățătorimii române care mai are un rest de mândrie și de demnitate, ca să nu se coboare atât de jos. Iar dacă e vorba de revendicarea unui drept, să citească istoria, nu imoartă a cărui popor și în ce chip, pentruca să vadă felul în care ș'au câștigat drepturile. Îl asigur eu de pe acuma, că nu prim cerșetorie. Ne tânguim noi, ba încă mai cerem și ziarelor care tratează alte probleme să ne compătimizească pentruca opinia publică să aibă milă de noi. Mila, vă spun sincer e mai dureroasă decât ironia. N'avem nevoie de mila nimănu. Dacă nu suntem capabili de-a ne câștiga singuri drepturi, nu vom fi nici de-ale menține. Așteptăm să ne vină tóutul de-a gata. Cei mai mulți și-au fixat cel mai înalt scop al vieții într'o hârtie. Și-acuma hârtia fiind în buzunar, idealul e atins. Diploma de învățător e cheia magică, cu care n'ai decât să spui „Sesan deschide-te“ ca toate bogățiile pământului, să ți se aștear-

nă la picioare. Falsă și ridicolă concepție. Hârtia-i tot hârtie. Dacă reprezintă valoarea cuiva, o reprezintă pentru alții, pentru noi nu.

Când ai împede conștiința valorii tale e imposibil să privești fără o îndreptățită invidie la paraziții bugetelor cari joacă rolurile de stâlpi ai societății, fără a avea dorința să le sfărâmi masca și să-ți dovedești propria valoare.

Toți se tânguie că trăim nu știu cum, dar nimeni n'a aprofundat problema asta.

Eu desigur n'o pot face, și nu fac decât să atrag atenția asupra direcției ce cred că ar trebui s'o dăm și asupra felului în care trebuie făcută.

Noi nu cerșim, cerșească cei cari au nevoie de favoruri, noi n'avem. Nouă ne trebuie drepturile noastre și nu pomană nu știu cui. De ce nu susținem atunci drepturile în forma în care se susține un drept și bazați pe date precise? Salariu de servitor. Dar aceasta nu-i un argument. Poate că lumea e convinsă că munca noastră n'are o mare importanță. Și felul în care se fac cererile pentru sporirea salariului dă a înțelege opiniei publice că de fapt nu merităm mai mult, dar că cerem să-și facă pomană cu noi și să ne ușureze situația din milă.

Să dovedim bazați pe rațiunea opiniei publice și nu pe sentimentul ei că de-ar fi salariul de-o mie de ori mai ridicat și tot n'am apela la mila nimănui. Dar că și în cazul când situația noastră ar fi mai mult decât satisfăcătoare n'am renunța la nici un drept ce ni s'ar cuveni.

Se vorbește mereu de elemente tinere, pline de energie, și nu știu în ce sens. Că la o adunare sau la un banquet, excitați de un discurs abil sau de-un pahar cu vin, câțiva au rostit câteva vorbe pline de emfază?

Dar omul cel mai lipsit de energie își are momentele lui de exaltare. Astea nu-s decât momentane avânturi și nici decât o rațiune constantă. Și tocmai această rațiune e dovada energiei iar avânturile de-o clipă sunt dovada vie a unui sentimentalism morbid.

Repet încă odată nu prin milogeli înjositoare avem de câștigat ceva, ci printr'o acțiune constantă și îndârjită.

Și ca încheiere spun că într'o acțiune, vorbele nu sunt argumente.

OVIDU IOANAȘ.

† Valer Ignea.

Fostul administrator financiar al județului Alba, Valer Ignea, s'a stins subit în ziua de 20 I. c., la locuința sa din Alba-Iulia. Deși nu aparținea tagmei noastre, dar întrucât a fost model de cinste și de omenie și întrucât ne-a iubit ca și un adevărat co-

leg, se cuvine să-i aducem prinosul nostru de recunoștință, perpetuându-i memoria în coloanele acestei reviste. Și-a dovedit iubirea și considerarea pentru noi cu toate ocaziile, dar mai ales prin faptul, că ne-a înțeles mizeria, în care ne zvârcolim din cauza achitării atât de neregulate a salariilor, având totdeauna marea generositate și bunăvoința de a ne avansa salariile pe propria-i răspundere.

Durere, că un astfel de funcționar cinstit, bun român și suflet nobil a putut să aibe și dușmani, cari prin intrigi și uneltiri l'au pus, în ultimul timp, în disponibilitate, în care stare amărit sufletește, îl ajunge moartea fulgerătoare, ca să nu se mai poată bucura de reabilitarea în funcție, care i-a sosit vai!... tocmai cu fiorul morții, curmându-l, în plină vigoare și bărbăție, în vârstă de abia 56 ani.

Cât de iubit și stimat a fost de toată lumea de bine, a dovedit-o pe deplin imensul și alesul public, care i-a dat ultima cinste, petrecându-l la mormânt în ziua de 22 I. c. Tot ce a avut Alba-Iulia și jurul, mai ales, a luat parte la înmormântarea sa.

Se cuvine deci, ca și noi învățătorii din județul Alba să ne descoperim capetele și îngenunchind la mormântul care închide osemintele celui ce a fost Valer Ignea, să vărsăm o lacrimă pe țărâna proaspătă ca prinos de recunoștință pentru memoria neuitată și pie închinăciune pentru odihna sufletului; Valer cândva Ignea.

Dumnezeu să-i facă parte cu aleșii Săi!

Noșlac, 22 Noemvrie 1930.

ION ALDEA.

Hotărârile consiliului federației corpului didactic

Primitim din partea Federației, corpului didactic, următorul comunicat:

Comitetele centrale ale celor trei asociații generale de învățământ, întrunite în consiliu federativ în ziua de 25 Noemvrie crt. la cercul profesorilor secundari din București, în urma expunerilor delegaților din întreaga țară și a discuțiilor ce-au avut loc.

Constatând că, cu toate demersurile făcute și cu toate angajamentele obținute atât dela dl. Iuliu Maniu, fostul prim ministru, cât și dela dl. G. G. Mironescu, actualul prim ministru, nu vede luându-se încă măsurile bugetare pentru intrarea în legalitate a salarizării ei.

Au hotărât:

Să se ceară fără întârziere prin comitetul executiv al Federației răspunsuri definitive dela reprezentanți guvernului referitoare la situația legală a corpului didactic.

Să se aducă la cunoștința M. S. Regelui, prin acelaș comitet, în audiența deja solicitată, pe lângă hotărârile adunării generale a Federației dela 26 Octomvrie și cele din urmă lovituri proiectate împotriva școalei și a slujitorilor ei.

Să se comunice tuturor secțiunilor federative hotărârea Curții de Apel din Târgu-Mureș pentru ca fiecare să-și poată urmări dreptatea și pe această cale.

Să se convoace congresul general al corpului didactic de toate gradele din București în zilele de 6 și 7 Decemvrie crt.

Dragomir Hurmuzescu, Gr. Forțu, D. V. Toni.

PARTEA OFICIALĂ.

Toate ordinele și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientos de către cei vizați.

Revizoratul școlar al județului Cluj

Nr. 6382—1930.

OBIECT: Raport lunar.

Pentru a putea cunoaște în fiecare timp situația școlară din județ, cerem să ni se trimită până în 5 a lunei raport amănunțit asupra situației școlare de pe luna precedentă. Acest raport se va referi la următoarele: 1. Sala de clasă (curată, padimentul oleiat, combustibil suficient și bun etc). 2. Starea sanitară a elevilor (bună, mulțumitoare). 3. Frecventarea școlii (bună, slabă, se va arăta cauzele, măsurile luate de direcțiune și comitet; listele de amenzi).

4. *Programa analitică* (cum s'au predat materiile din diferite obiecte; în ce stadiu se găsesc aceste materii; să se arate cauzele dacă nu s'au putut ține materiile la curent; în ce măsură sunt asimilate de către elevi materiile predate, etc.).

5. *Studiul religiunii și cercetarea bisericii.*

6. *Inspekții școlare*, (subrevizor, revizor, inspector, medic, etc.: a se arăta dispozițiunile mai însemnate luate de aceștia).

7. *Absențe învățătoresți.* (Să se arate cine a lipsit motivat ori nemotivat; cât timp?).

8. *Activitatea extrașcolară.* (Ni se va arăta tot ce s'a lucrat de către învățători afară de școală).

9. *Comitetul școlar.* (Ce activitate a desfășurat în cursul lunei).

10. Alte lucruri și întâmplări școlare. Ținem să atragem atenția tuturor directorilor școlari, că acest raport ni se va trimite regulat în fiecare lună până la data susamintită.

Netrimitearea acestui raport la timp atrage după sine aspre sancțiuni.

Revizor: M. SASU.

INFORMAȚIUNI

* Salarele de pe luna Octomvrie a învățătorilor din județul Cluj nu s'au putut ridica dela Adm. financiară decât în ziua de 28 Noemvrie curent, dar și atunci nu în întregime. Delegații circumscripțiilor I—VIII, pentru cari am ridicat salare, au fost imediat chemați în centru ca să ridice banii și să-i împartă învățătorilor. Sperăm, că în 1—2 zile se vor putea ridica banii și pentru circumscripțiile IX—XI. Salarele de pe Noemvrie urmează a se ridica în Decemvrie deși Mandatele de plată au fost în mâna dlui revizor pe la 20 Noemvrie. Statele de plată de pe Decemvrie au fost înaintate Directorului spre verificare în 25 Noemvrie. Credem, că prin 2—3 Decemvrie vom avea la mână și Mandatele salarelor de pe Decemvrie, dar nu știm cine ne va putea asigura când se vor putea ridica și aceste salarii...

Învățătorii din județul Alba au fost mai norocoși deoarece ei și-au primit și salarele de pe luna Noemvrie.

* Dșoara *Ofelia Veronica Tătaru*, învățătoare în Petrești, județul Alba, s'a căsătorit în 16 Noemvrie a. c. cu dl. inginer *Traian Roman*. Transmitem tinerei perechi urările noastre de bine și fericire.

* Dl. învățător *Grigorie Dragotea* din comuna *Bădești* ține din 15 Noemvrie a. c. în fiecare Sâmbătă seara la orele 6 șezători culturale cu elevii școlii, la care iau parte și sătenii.

* Corpul didactic dela școala primară de stat din *Huedin* a hotărât să aranjeze cu ocazia sfintelor sărbători o producțiune școlară, din venitul căreia să se ajute elevii săraci cu haine.

* Adunarea generală a secției jud. înv. din județul Cluj din ziua de 21 Noemvrie a. c. a decurs într'o frumoasă ordine, discutându-se o mulțime de chestiuni interesante. Regretăm, că nu ni s'a trimis de nicăurea vre-un raport, fie și sumar, despre aceasta adunare.

* *Studenta Valeria Suciu*, fostă mai anii trecuți învățătoare suplinitoare în comuna *Măgina* —Alba— fiica părintelui *Candiu Suciu* de acolo, căruia și pe această cale îi exprimăm condoleanțele noastre — a trecut la cele veșnice în 20 Noemvrie a. c. în etate de abia 26 ani. Odihnească în pace.

* *Comitetele școlare din Alba și Cluj sunt rugate să ne achite abonamentul pe anul curent.*

POSTA ADMINISTRATIEI. Chităm următoarele abonamente: *Török Francisc*, *Cojocnean Maria*, *Pascu Haralambie* câte 30 Lei. Comitetele școlare din *Huedin*, *Gălășeni* și *Panticeu* câte 180 Lei.